

Lausuntopyyntö 3.10.2022

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2023

Lausuntopyyntö

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos pyytää lausuntoa palvelutasopäätösluonnokseen. Lausuntoa pyydetään pelastustoimen alueen kunnilta ja kuntalaisilta, Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta, pelastuslaitosten luottamusmiehiltä, työsuojeluvaltuutetuilta, sivutoimisen henkilöstön edustajilta sekä muilta tämän saatekirjeen jakelussa mainituilta toimijoilta. Kuntalaisille tarjotaan mahdollisuus antaa palautetta palvelutasopäätökseen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen www-sivujen kautta toteutella kyselyllä.

Raahen kaupungin lausunto

Jokilaaksojen ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitosten yhdistyessä on hyvä, että palvelutasopäätöksiä arvioidaan koko maakunnan näkökulmasta. Toiminnan käynnistämiseen liittyvät kahden pelastuslaitoksen toimintojen yhdenmukaistaminen, sulautuminen hyvinvointialueen toimintoihin ja käytäntöön vieminen ovat jo sinällään jo vaativia operaatioita, mutta yhdistymistä ei tule pelkästään yhdistymisen ilosta, vaan muutoksella pitää saavuttaa myös jotain operatiivisia, hallinnollisia tai taloudellisia etuja. Samalla uuden Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia laajan toiminta-alueensa palveluiden turvaamisesta. Hyvinvointialueiden perustaminen ei lähtökohtaisesti muuta pelastustoiminnan toimintaympäristöä tai onnettomuusuhkia. Lähtökohta uuden organisointiin on varsin hyvä. Oulu-Koillismaan ja Jokilaaksojen pelastuslaitosten pelastustoiminnan palvelutuotanto on ollut toimivaa ja pääosin lakien, asetusten ja ohjeiden mukaista. Haasteita pelastustoiminnalle on asettanut kiihtyvä väestörakenteen muutos, varallaolon poistuminen kiireellisestä pelastustoiminnasta, työvoiman saatavuuden ongelmat sekä alueen kuntien tiukka talous. Nämä ovat varmasti haasteita myös jatkossa. Asiantuntijuus ja

henkilöstön osaamisen laaja-alainen hyödyntäminen on pystyttävä jatkossa hyödyntämään entistä paremmin.

Pelastustoiminnan palvelutaso tulee myös vuonna 2023 mitoittaa vastaamaan alueen riskejä ja onnettomuusuhkia siten, että pelastustoiminta on nopeaa, tehokasta ja turvallista päivittäisissä onnettomuuksissa sekä suuronnettomuuksissa

Merkittävimpinä haasteina ovat olleet alueellisesti kattavan pelastustoiminnan toimintavalmiuden järjestäminen ja ajoittain henkilöstön saatavuus. Toimintavalmiuden haasteet liittyvät osin toimintavalmiuden järjestämistavan muutoksiin (päivystys – varallaolo), osin vaikeuksiin tavoittaa riskialueita pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen edellyttämässä aikarajoissa, erityisesti pienten paloasemien alueilla. Näin ollen pienten asemien miehittettynä pitämisestä tulee pitää kiinni myös jatkossa. Raahen osalta tämä koskee erityisesti Vihannin paloasemaa.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön kokonaismäärä noudattelee pääosin yhdistyvien laitosten henkilömäärää. - Riittävällä henkilöstömäärällä ja henkilöstön osaamisella varmistetaan pelastustoimen palveluiden toteutuminen lainsäädännön ja palvelutasopäätöksen mukaisesti. Muutoksessa onkin huolehdittava että varsinkaan varsinaisesta pelastustehtävistä virkojen määrää ei supisteta. Mikäli säästöjä haetaan, niitä tulisi hakea lähtökohtaisesti tukitoimintoja yhdistämällä, ei varsinaisesta operatiivisesta toiminnasta.

Sopimuspalokuntatoiminnan toimintaedellytykset turvataan ja toimintaa kehitetään yhteistyössä sopimuspalokuntien ja palokuntayhdistysten kesken. On hyvä saattaa erilaisten sopimusten piirissä olevat sopimuspalokunnat samanlaisten sopimusten piiriin.

Palvelutasopäätöksessä on jo tuotu esille mittareita, joilla eri toimintojen onnistumista seurataan. Toiminnalle on asetettu selkeät mittarit, erityisesti työturvallisuuden osalta. Jatkossa tulee tehdä vertailua, onko näiden mittareiden tasot muuttuneet uudistuksen jälkeen ja tarvittaessa tehdä korjaavia toimenpiteitä.

Huoli henkilöstön saatavuudesta ja riittävydestä on akuutti. Pelastustoiminnassa tarvittavat voimavarat on mitoitettava arvioituja onnettomuusuhkia vastaavaksi. Henkilöstön kokonaismäärä, paloasemakohtainen valmius ja hälytysohjeet on määritettävä siten, että valmius vastaa alueella esiintyviä onnettomuusriskejä, toimintavalmiuden vaatimuksia sekä muita pelastustoiminnan tarpeita. Erityisesti virka-aikana useilla paloasemilla on vaikeuksia saada minimivahvuista pelastusryhmää liikkeelle henkilöstöpulan vuoksi. Päätoimista henkilöstöä alueesta riippuen on vähän ja sopimushenkilöstön saatavuus päätyöstään hälytystehtäviin on paikoin heikkoa. Pelastuslaitoksen tuleekin kartoittaa aktiivisesti keinoja, joilla se voisi paremmin tukea henkilöstön fyysisen toimintakyvyn, pelastustoiminta- ja pelastussukelluskelpoisuuden ja toimintavalmiuden kehittämistä sekä motivoida henkilöstöä osallistumaan hälytystoimintaan ilman päivystysvelvoitetta.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen valmistelussa ja kehittämisessä on huolehdittava, että henkilöstöressurit ovat riittävät. On myös huolehdittava, että työtilat, laitteet, välineet, varusteet ja järjestelmät mahdollistavat katkeamattoman palvelutuotannon myös vuoden 2022 jälkeen. Tavoitteena tulee olla, että organisaatioiden yhdistyminen ei näy asiakasrajapinnassa negatiivisena, vaan kansalaisille tarjotut palvelut ovat laadukkaita ja helposti saatavilla eri kanavia käyttäen alueesta ja asuinpaikasta riippumatta.

Suuri muutos tarkoittaa väistämättä paljon suunnittelu- ja organisointityötä. Toimintavalmiudesta ei kuitenkaan tule tinkiä, joten on suositeltavaa jatkaa alkuvuosi 2023 entisten pelastuslaitosten suunnitelmien mukaan ja ottaa uudistukset käyttöön rauhassa 2023 aikana. Vuoden 2023 aikana toteutetaan paloasemakohtainen toimintavalmiuden nykytilakartoitus, joka ohjaa tulevaa kehittämistä, suunnittelua ja tehostamista. Tässä tukee myös uusi alueellinen riskianalyysi (valmistuu -23)

Pelastuslaitosten nykyisten riskianalyyseihin mukaan paloasemaverkko on pääosin riittävä ja paloasemien sijainti sekä valmius oikea. Verkkoa ei tule karsia. Pelastuslaitoksen tavoitevahvuiset paloasemat (24/7 ja välitön min. 1+3 lähtövalmius). Pidämme tärkeänä, että suunnitelman

mukaisesti kyseinen toimintavalmius Raahessa säilyy. Raahen erityispiirteet terästehtaineen ja mittavine vaarallisten aineiden kuljetuksineen tulee huomioida myös alueellisessa riskikartoituksessa. Samoin Raahen sataman vilkastuminen ja lisääntyvät aluskäynnit asettavat kiristyviä vaatimuksia myös öljyntorjuntatyöhön varautumiseen Raahen alueella.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen suunnitellut investoinnit vuodelle 2023 ovat 4,5 M€, joka vastaa Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen ja Jokilaaksojen pelastuslaitoksen yhteenlaskettua vuosittaista investointitasoa. Palosuojelurahaston sekä Öljysuojarahaston avustusten poisjääminen on huomioitava investointimäärärahojen suunnittelussa. Näiden kustannusvaikutus edellä mainitusta summasta on arviolta 1 M€. Rahoituksen riittävyys herättää suurta huolta. Koska alueella on myös kansallisen huoltovarmuuden kannalta kriittisiä satamia, tulisi rahoituksen riittävyttä varmistaa ensisijassa valtion budjetin avulla.

Valmiussuunnittelun merkitys on korostunut viime vuosina. Varautumis- ja valmiussuunnittelutehtävän menestyksekkäs hoitaminen edellyttää, että pelastuslaitos tekee jatkossakin yhteistyötä niin kuntien kuin myös hyvinvointialueen, valtion virastojen, puolustusvoimien, kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Kunnat tarvitsevat myös jatkossa tukea varautumiseen ja valmiussuunnitteluun. Tästä pitää pitää kiinni myös uuden muodostettavan Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen aloittaessa toimintansa. Samoin kansalaisten neuvonta-, opastus- ja valvontapalvelut tulee taata vähintään nykyisessä laajuudessaan.

Raahe 17.10.2022

Raahen kaupunginhallitus